

Iz izlaganja prof. Marunčić na predstavljaju knjige

Nediljko A. Ančić, *Vjera koja rasvjetljuje život* (Split, 9. lipnja 2015.)

(...) Nošen svjetlom evanđelja i na tragu smjernica *Pastoralne konstitucije o Crkvi u suvremenom svijetu* „*Gaudim et spes*“, prof. Ančić nam skreće pozornost, tumači, prosuđuje i rasvjetljava neke od aktualnih problema s kojima se svakodnevno susrećemo. Budući da je obzor promišljanja prof. Ančića koncilski vizija Crkve, a to je ekleziologija zajedništva i ekleziologija služenja, u svojim priložima neprestano propituje koliko je ostvarena koncilski zadaća obnove i prilagodbe Crkve u našim prilikama i koliko su zaživjele velike koncilski ideje u našoj mjesnoj i općoj Crkvi.

U današnjem svijetu brzih promjena, nepreglednosti znanja i moralne nesigurnosti, u kojem se relativizam, kako kaže papa Benedikt XVI., „pokazuje kao jedino stajalište koje odgovara današnjem vremenu, (...) koje ništa ne priznaje kao konačno i koje za posljednje mjerilo dopušta samo vlastitu osobu i njezine želje“, tekstovi prof. Ančića potiču nas da usvojimo i promičemo trajne i neprolazne vrijednosti, kao primjerice, dostojanstvo ljudske osobe, slobodu, demokraciju, mir, poštenje, opraštanje, solidarnost, osobnu i društvenu odgovornost...

Iako svaki od uvodnika tematizira konkretne događaje i aktualna pitanja u Crkvi i u društvu tijekom proteklih dvadesetak godina, možemo reći da su glavne misli i poruke tih tekstova još uvijek svježije, aktualne i primjenjive i u današnjim prilikama. Primjerice, kad neposredno nakon međunarodnog priznanja Republike Hrvatske i uvođenja demokratskog sustava, za kojim je Crkva u Hrvata toliko čeznula, prof. Ančić proročki upozorava da će, citiram: „velika opterećenost doatdašnjim ideološkim sustavom usporiti i otežati, ali neće omesti taj put (...) jer materijalistički sustav prosudbi, predodžaba i vrednota prevladava i dalje u glavama brojnih ljudi naviklih da misle u staroj paradigmi“ (str. 8.). Nažalost, gotovo svakodnevno možemo vidjeti kako se „pomoću starih prevladanih obrazaca vrednuju novi odnosi koji nastaju, pa i odnosi Crkve prema društvu i državi“ (str. 8.).

Nove društvene prilike koje su nastupile nakon raspada komunizma, prema autoru, novi su izazov i „svojevrsna provjera za Crkvu da pokaže kako ona konkretno shvaća svoju odgovornost u današnjem svijetu i kako vrši svoje poslanje u promijenjenim prilikama“ (str. 11.). U skladu s koncilskim shvaćanjem Crkve kao naroda Božjeg u kojeg spadaju svi vjernici, prof. Ančić ističe da će, citiram: „Crkva u Hrvata svoje poslanje u novim uvjetima

ispuniti u onoj mjeri koliko u njemu budu svjesno, organizirano i s potrebnom teološkom izobrazbom sudjelovali kršćanski vjernici, tj. katolički laici“ (str. 11.). Stoga je, nastavlja autor, „aktivna, nadahnjujuća i korigirajuća prisutost kršćana u modernom društvu od presudne važnosti, jer će Crkva najbolje preko njih vršiti svoje osobito poslanje: braniti slobodu i dostojanstvo svakog čovjeka, zauzimati se za pravednost i mir, svjedočiti opće bratstvo i ljubav“ (str. 41.). Osim toga, prof. Ančić tvrdi kako je od iznimne važnosti i politički angažman vjernika jer on, prema *Doktrinalnoj noti o nekim pitanjima vezanim uz sudjelovanje katolika u političkom životu*, uključuje, „promicanje i obranu dobara, kao što su javni red i mir, sloboda i jednakost, poštivanje ljudskog života i okliša, pravednost, solidarnost itd“ (br. 1).

No, s druge strane, prof. Ančić ističe da Hrvatska poslušno slijedi trendove potiskivanja vjere iz javnosti po uzoru na svoje zapadno okruženje, navodeći primjer popisa pučanstva iz 2000., u kojemu građani nisu bili dužni odgovoriti jedino na pitanje o svojoj vjerskoj i nacionalnoj pripadnosti. Naslijeđeno shvaćanje iz prošlog komunističkog razdoblja prema kojem je religija privatna stvar pa prema tome irelevantna za javnost, kulturu, moral te sveukupni politički i gospodarski život, na liniji je sa stavovima zapadnog liberalizma, koji, ističe autor, „religiozna uvjerenja doduše štiti dok se izražavaju u privatnosti, no čim prijeđu u sferu javnosti, sumnjiče se da ugrožavaju slobodu“ (str. 40.). Tako se i Europska unija, sa žalošću konstatira prof. Ančić, u svom „ustavu priklanja laicizmu umjesto da se pozove na svoje kršćanske temelje te na njima pruži okvir za osiguranje i razvitak vrednota u društvu koje između ostalih posreduje Crkva“ (65). Stoga, Crkva se, smatra prof. Ančić, treba „suprotstavljati ponovno prisutnim pokušajima da ju se izvana potisne iz društvene javnosti“ (str. 41.). No isto tako, osluškujući znakove vremena, „i sama mora mijenjati svoj sadašnji, umnogome neprimjereni stil života“ (s. 41.).

U skladu s navedenim, prof. Ančić konstatira da Crkva u Hrvatskoj, citiram, „ima poteškoća sa svojom ulogom da bude savjest društva te da ukazuje na nepravde i zauzima se za socijalno slabe i obespravljene među kojima je najbrojnija skupina nezaposlenih“ (str. 46.), koji su „poniženi u svom dostojanstvu, frustrirani i nezadovoljni jer se bez rada ne mogu ostvariti kao ljudi niti mogu biti ravnopravni u društvu“ (str. 45). Iako su imale stanovitog odjeka izjave nadbiskupa Bozanića o „grijehu struktura“ kao i neke izjave komisije „Justitia et pax“ Hrvatske biskupske konferencije, prof. Ančić smatra da je izostala značajnija kršćanska osjetljivost za ovu novu kategoriju siromaštva. Budući da se, nažalost, broj takvih stradalnika u našoj domovini iz dana u dan povećava, od iznimne je važnosti buditi vjerničku socijalnu svijest i društvenu odgovornost vjernika.

U skladu s *Dogmatskom konstitucijom o Crkvi „Lumen gentium“* koja tvrdi da „Crkva, koja u svom krilu obuhvaća grešnike, u isti mah je sveta i uvijek potrebna čišćenja“ (br. 8) i po uzoru na velikog papu Ivana Pavla II. koji je priznao i konkretizirao krivnju Crkve tijekom povijesti, pozivajući na ispit savjesti i moleći za oprostjenje, ni prof. Ančić ne bježi od „teških tema“, primjerice, kad progovara o neprikladnom političkom djelovanju kolege svećenika ili seksualnom zlostavljanju maloljetnika u Crkvi. Isto tako, kritički progovara o izostanku potrebnih reformi u Crkvi, kao i skromnih ostvarenja po pitanju sinodalnosti u Crkvi kao njezine bitne značajke.

O četrdesetoj obljetnici *Konstitucije „Lumen gentium“* prof. Ančić se s pravom pita, citiram: „Crkvo, što kažeš o sebi? Znamo li zaista (...) kako je Crkva u tom dokumentu sebe izrekla i kakve sve promjene (duhovne, mentalne, strukturne) od nas i naših zajednica zahtijeva koncilski eklezioologija?“ (str. 59.). Jedna od tih potrebnih promjena koja meni osobito leži na srcu je uloga i poslanje laika u Crkvi. Stoga, podsjećam na smjernice *Konstitucije „Lumen gentium“*, br. 37, citiram: „Sveti pastiri sa svoje strane neka priznaju i podupiru dostojanstvo i odgovornost laika u Crkvi; neka se rado služe njihovim razboritim savjetom, neka im s povjerenjem predaju dužnosti u službi Crkve i neka im ostavljaju slobodu i polje rada, dapače neka ih potiču da poduzimlju djela i vlastitom pobudom. Neka pažljivo i s očinskom ljubavlju gledaju pothvate, prijedloge i želje iznesene od laika“.

Neosporna je činjenica da Crkva svojom zadaćom naviještanja i svjedočanstva kršćanske vjere u današnjoj suvremenoj kulturi, nailazi na goleme poteškoće te autor s pravom postavlja pitanje, citiram, „Zašto u naše vrijeme to dragocjeno blago Kristove poruke na licu Crkve ne odsijeva većim sjajem i snažnije ne privlači ljude?“ (str. 92.). Veliki jubilej početka i završetka Drugog vatikanskog koncila zasigurno je prigoda za upoznavanje i produblјivanje glavnih koncilskih perspektiva kako bi Koncil i danas, pedeset godina poslije bio dodatni pokretač u obnovi Crkve.

Budući da u ovom kratkom, ograničenim vremenu nije moguće predstaviti sve misli i teme kojima se bavio prof. Ančić, nadam se da će vas ovaj izbor iz njegovih promišljanja koji sam izabrala za ovu priliku, potaknuti i motivirati da i sami posegnete za ovoj vrijednom knjižicom te u njoj pronađete pouzdanu informaciju i pozitivan poticaj u življenju kršćanske vjere. Na kraju, zahvaljujući prof. Ančiću na poticajima i ohrabrenjima da svjetlom vjere osvjetlimo naš javni, društveni, kulturni i politički život, poželјela bih mu da svoje ideje i promišljanja o koncilskoj Crkvi ostvari u pastoralnoj praksi u našoj mjesnoj Crkvi, kroz službu pastoralnog vikara koju sada vrši.

Sabina Marunčić, prof.

Iz završnog obraćanja pisca knjige
Vjera koja rasvjetljuje život

(...) Ipak, dva su razloga išla u prilog mojoj odluci da se tekstovi izdaju.

Prvi je taj da mi se čini zanimljivim pa i korisnim na jednom mjestu sabrati dvadesetak uvodnika različite tematike koji su nastali tijekom mogega rada na uređivanju časopisa “Crkva u svijetu” i objedinjene ih podastrijeti čitateljima. Premda obrađuju različita pitanja, ipak ti su eseji vođeni jednom te istom temeljnom koncilskom idejom: promišljati i prosuđivati aktualne probleme naše crkvene i društvene zbilje u svjetlu kršćanske vjere.

Drugi je razlog još važniji. Jedno od težišta mogega dosadašnjeg rada kao svećenika i profesora na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu jest Drugi vatikanski sabor. Koncili su u povijesti uvijek bili vrlo važni događaji koji su dugoročno usmjeravali i obnavljali život Crkve. Davali su smjernice za vjerničko snalaženje u dotičnom vremenu, pružali su odgovore na pitanja koja su se nametala i na izazove koji su se crkvenoj zajednici postavljali.

U Katoličkoj Crkvi službeno se od 2012.-2015. obilježava pedeset godina održavanja Drugoga vatikanskog sabora koji je po mnogočemu bio drukčiji i poseban u usporedbi s prethodnim koncilima. Prve godine toga obilježavanja papa Benedikt je izdao apostolsko pismo **Vrata vjere** i proglasio **Godinu vjere**. Sljedeće godine 2013. objavljena je enciklika **Lumen fidei – Svjetlo vjere** koju je započeo pisati papa Benedikt XVI. a dovršio i objavio papa Franjo I. U njoj se veli da je Drugi vatikanski koncil omogućio svjetlu vjere “da prosvijetli ljudsko iskustvo iznutra, prateći suvremenog čovjeka na njegovu putu” (LF 6). Treće godine koncilskog jubileja održana je **Treća izvanredna sinoda biskupa** u Rimu o pastoralu obitelji kao priprema za **XIV. Redovitu sinodu biskupa** o istoj temi koja će se održati u jesen ove 2015. Od sinoda se na tragu Koncila očekuje novi iskorak i važni poticaji u pastoralu braka i obitelji. I konačno kako je najavio papa Franjo će na završetku koncilskog jubileja 8. prosinca 2015. proglasiti **izvanrednu Svetu Godinu** – Godinu milosrđa.

Tijekom četverogodišnjeg obilježavanja koncilskog jubileja kod nas se u Hrvatskoj nije davala velika pozornost tom epohalnom crkvenom događaju. Doduše teološka učilišta su mu posvetila nekoliko znanstvenih skupova. KBF u Zagrebu je na početku velike obljetnice ujesen 2012. organizirao dvodnevni simpozij pod naslovom “U povodu 50 godina otvaranja Koncila”, a KBF u Splitu godinu dana poslije (2013.) na svojem simpoziju je raspravljao o Recepciji Drugog vatikanskog sabora (predavanja objavljena u zborniku radova 2014). Druga dva hrvatska katolička učilišta Koncil su obilježila u nešto skromnijem obliku. Na KBF- u Đakovu održan je “Teološko-pastoralni seminar o Pastoralnoj konstituciji Gaudium et spes” (2012.) a na Teologiji u Rijeci također jednodnevni simpozij pod naslovom “Koncilski pastoralni poticaji u aktualnoj crkvenoj praksi” (2013.), dok KBF u Sarajevu nije imao nekog posebnog znanstvenog skupa u velikoj obljetnici toga događaja. U teološkim časopisima i crkvenim publikacijama bilo je tu i tamo priloga o Koncilu, njegovim dokumentima ili

temama koje je obrađivao. Koncilska obljetnica je najmanje odjeka imala na hijerarhijskoj razini u obraćanju i nastupima naših biskupa.

Bez obzira na vremensku udaljenost od zaključenja Drugoga vatikanskog sabora i na različite poteškoće tijekom dosadašnjeg provođenja njegovih zaključaka i dokumenata Drugi vatikanski ostaje temeljna i pouzdana matrica ponašanja i djelovanja Katoličke Crkve i vjernika, ad intra i ad extra. Postkoncilski pape odreda naglašavaju važnost Koncila za sveukupni život Crkve u današnjem vremenu, ističu inspirativnu snagu koju je dao obnovi nauka, liturgije i teologije kao i neopozivost njegovih temeljnih smjernica za odnos prema drugim kršćanima (ekumenizam), za odnos prema drugim religijama (međureligijski dijalog) i za odnosu prema svjetovnim područjima.

Papa Ivan Pavao II. ukazao je na Koncil kao “veliku milost koju je zadobila Crkva u 20. stoljeću” i naglasio da je u njemu tj. Koncilu “bio ponuđen kompas da bi nas usmjerio tijekom hoda u stoljeće u koje ulazimo” (Novo millenio ineunte, 57). Istu privrženost Koncilu ponovio je višekratno i njegov nasljednik papa Benedikt XVI. Sadašnji papa Franjo veli da je Koncil “novo čitanje Evanđelja u svjetlu suvremene kulture” (Interview 2014.). Zaista, Koncil je na neki način započeo novu inkulturaciju Evanđelja u povijesti čovječanstva koja se mijenja.

Imajući u vidu veliku važnost poznavanja slova i duha Koncila te još uvijek manjkavo oživotvorenje njegovih ideja i nakana kao i skroman odjek koncilske obljetnice na našim prostorima, htio sam tiskanjem ove knjižice zapravo dati mali prinos popularizaciji koncilskih misli u hrvatskoj crkvenoj javnosti. (...).

Nediljko A. Ančić